

Warszawa, 20.11.2023 r.

3 powody, dla których warto zastrzec PESEL

Piątek, 17 listopada 2023 r. śmiało można nazwać przełomową datą w historii polskiego cyberbezpieczeństwa. Tego dnia została uruchomiona usługa „Zastrzeż PESEL”, dzięki której zyskaliśmy potężne narzędzie do obrony przed przykrymi i kosztownymi skutkami naruszeń ochrony danych osobowych (mówiąc wprost: wycieków lub kradzieży naszych danych). PESEL jest unikalnym numerem identyfikującym konkretną osobę fizyczną. W dobie cyfrowego społeczeństwa, w którym dane osobowe odgrywają kluczową rolę w różnych sferach życia, rosną zagrożenia związane z kradzieżą tożsamości czy wyłudzeniami, do których wykorzystany jest numer PESEL.

Usługa „Zastrzeż PESEL” była długo wyczekiwana zarówno przez specjalistów, jak i obywateli zainteresowanych zwiększeniem bezpieczeństwa swoich danych. Sam sposób działania został już opisany przez niemal wszystkie portale informacyjne – co tylko podkreśla, jak jest to przełomowe wydarzenie. Po aktualne informacje odsyłamy Państwa do źródła, czyli na oficjalną stronę usługi: <https://www.gov.pl/web/gov/zastrzez-swoj-numer-pesel-lub-cofnij-zastrzezenie>.

Jednakże oprócz euforii, pojawia się również szereg wątpliwości, jak najbardziej zrozumiałych: czy zastrzeżenie PESEL ma sens? Czy warto to zrobić? Czy usługa, mimo że jest nowa, działa dobrze? Chcielibyśmy rozwiać ewentualne obawy i w kilku krótkich punktach wyjaśnić, dlaczego zastrzeżenie PESELU może być opłacalne dla każdego z nas.

1. Ochrona przed konsekwencjami naruszeń

Zacznijmy od najważniejszego powodu wprowadzenia usługi „Zastrzeż PESEL”. Wyciek naszego numeru PESEL jest naruszeniem ochrony danych osobowych, którego konsekwencje mogą mieć realny wpływ na każdego z nas. Numer PESEL może być użyty do wyłudzenia pożyczki na nasze dane, do zakupu na raty wartościowego sprzętu, którego nigdy nie zobaczymy, czy wyrobienia duplikatu karty SIM, który następnie posłuży do kradzieży wszystkich środków pieniężnych posiadanych na naszym koncie w banku. Zatem konsekwencje takich naruszeń wiążą się z realną stratą finansową. Jak wynika z opracowania Związku Banków Polskich, w 2022 r. łączna kwota udaremnionych prób wyłudzeń kredytów wyniosła 194,1 mln złotych. Obecnie niechlubny rekord najprawdopodobniej zostanie pobity. Tylko w okresie od lipca do września 2023 r. próbowano wyłudzić kredyty na łączną kwotę 104,1 mln zł.

Wdrożenie oficjalnego serwisu umożliwiającego zastrzeżenie numeru PESEL umożliwi skuteczną walkę z nieuczciwym procederem. Pamiętajmy, że co prawda obowiązek weryfikacji danych w rejestrze przez podmioty (banki, operatorzy telekomunikacyjni, notariusze) wejdzie w życie dopiero od 01 czerwca 2024 r., lecz warto zrobić to już teraz. Nasz PESEL raz opublikowany pozostanie w Internecie na zawsze. Nawet jeżeli nie zostanie od razu wykorzystany w przestępczym celu, to być może po roku albo i dłużej, gdy już dawno zapomnimy o wycieku, kolejna grupa przestępcza wpadnie na nowy pomysł ataku, do którego wykorzysta nasze dane. Negatywne skutki naruszeń mogą być odczuwalne nawet po długim czasie.

Dokonanie, jakich czynności będzie niemożliwe, mając zastrzeżony PESEL?

- zawarcie umowy kredytu, pożyczki, leasingu

- zawarcie umowy o prowadzenie rachunku bankowego
- wypłaty gotówki na kwotę 3 x minimalne wynagrodzenie za pracę
- notarialne nabycie lub zbycie nieruchomości
- uzyskanie duplikatu karty SIM

Powyższe oznacza, iż w przypadku nieuczciwego wykorzystania naszego numeru PESEL, przy którego użyciu zostanie zawarta na przykład umowa kredytowa, bank nie będzie mógł żądać od nas spłaty tak zaciągniętego zobowiązania.

2. Kontrola nad naszymi danymi

W każdym z nas drzemie ogromna ciekawość. Niewątpliwie chcielibyśmy dokładnie wiedzieć, co się dzieje z naszymi danymi osobowymi. Kto je przegląda? Kto ma do nich dostęp? Otóż usługa „Zastrzeż PESEL” umożliwi wgląd w informacje, kto i kiedy dokonywał weryfikacji zastrzeżenia naszego numeru PESEL. I to na 6 lat wstecz! Zapewnia to pełny wgląd w to, co się dzieje z naszymi danymi.

Druga forma kontroli nad naszym PESEL dotyczy możliwości rezygnacji z zastrzeżenia numeru PESEL w każdej chwili bądź jedynie czasowego wstrzymania. Dzięki temu będziemy mieli pewność, że nasz PESEL jest „domyślnie” zablokowany, natomiast w razie potrzeby wykonania którejś z czynności, do której skuteczności niezbędna będzie weryfikacja numeru PESEL, możemy czasowo cofnąć zastrzeżenie.

Czy chcesz cofnąć zastrzeżenie numeru PESEL?

Cofnij bezterminowo

W każdej chwili możesz zastrzec go ponownie.

Cofnij i ustaw ponowne zastrzeżenie

Wybierz datę i godzinę automatycznego zastrzeżenia.

Możemy automatycznie zastrzec Twój PESEL najwcześniej po 30 minutach od wpisania przez Ciebie kodu SMS w następnym kroku.

Jeśli zajmie Ci to kilka minut, zaktualizujemy wybraną godzinę.

Data ponownego zastrzeżenia

17.11.2023

Godzina ponownego zastrzeżenia

12:00

Anuluj

Dalej

3. Usługa jest darmowa.

Każdy z nas uwielbia zniżki, rabaty i promocje. A jeszcze bardziej lubimy dostawać przeróżne prezenty. Kto, widząc ofertę: „weź dwa, trzeci dostań za darmo” zrezygnuje z tego trzeciego produktu? Gratis to uczciwa cena – zwłaszcza biorąc pod uwagę, ile można stracić w wyniku oszustwa czy wyłudzenia. Usługa „Zastrzeż PESEL” jest w pełni darmowa. Bez żadnych „gwiazdek”. Skorzystanie z niej nie wiąże się z koniecznością wyrażenia zgody na otrzymywanie materiałów marketingowych czy innymi niedogodnościami (musimy jednak pamiętać, iż po zastrzeżeniu PESEL nie można dokonać pewnych czynności, wymienionych w punkcie 1.). Obecnie na rynku funkcjonują inne, podobne, natomiast komercyjne rozwiązania. Dlaczego więc osoba, która została przymusowo postawiona w niekorzystnej sytuacji związanej z wyciekiem jej danych, musi dodatkowo sięgać do własnego portfela, żeby ochronić się przed konsekwencjami? Nie dość, że skorzystanie z usługi „Zastrzeż PESEL” nic nas nie kosztuje, to jest łatwo dostępne. Zastrzeżenia PESEL można dokonać w dostownie kilku szybkich krokach przez Internet: <https://www.mobywatel.gov.pl/twoje-dane/rzp-pesel>, a docelowo również bezpośrednio w aplikacji mObywatel 2.0, na pisemny wniosek złożony osobiście w dowolnym urzędzie gminy, oddziale banku lub online przy wykorzystaniu konta bankowości elektronicznej.

Podsumowanie

Wprowadzenie usługi "Zastrzeż PESEL" stanowi kamień milowy w dziedzinie ochrony danych osobowych w Polsce. Obywatele zyskali potężne narzędzie do ochrony swoich praw podstawowych. Zastrzeżenie PESEL spowoduje, iż w przypadku nieuczciwego wykorzystania naszego PESEL, w wyniku którego zostanie zawarta na przykład umowa kredytowa, bank nie będzie mógł żądać od nas spłaty tak zaciągniętego zobowiązania. Co więcej, omawiając historie osób oszukanych z wykorzystaniem skradzionej tożsamości, skupiamy się wyłącznie na stratach finansowych. Zapominamy natomiast, jak wiele innych niedogodności napotykają poszkodowane osoby. Stwierdzenie nieważności umowy czy pociągnięcie do odpowiedzialności sprawców wiąże się z poświęceniem ogromnej ilości cennego czasu, niejednokrotnie poszarpaniem nerwów i długą drogą do sprawiedliwości, nie mówiąc już o naprawieniu szkody. Aż tu nagle zapaliło się światło w tunelu, na którego końcu czeka nas kraj wolny od przestępczego wykorzystywania numerów PESEL.

Marcin Stryszko – specjalista ds. ochrony danych osobowych w iSecure Sp. z o.o.